

ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Олімпійський рух – громадський рух, що базується на добровільному об'єднанні громадян та організацій з метою пропаганди ідей олімпізму, здорового способу життя, розвитку фізичної культури та спорту. Він перебуває під верховною владою Міжнародного Олімпійського комітету, включає організації, спортсменів і осіб, які згодні керуватися Олімпійською Хартією. Мета Олімпійського руху – сприяти побудові мирного й кращого світу за допомогою виховання молоді засобами спорту відповідно до ідей олімпізму і його цінностям. Історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України у складі збірної команди Радянського Союзу вперше прийняли участь в Іграх XV Олімпіади в Хельсінкі. З 1952 по 1990 роки олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свою позицію в житті країни. Українські атлети складали щонайменше 25% кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 року деякі матчі футбольного турніру з великим успіхом проводилися в Києві. 22 грудня 1990 року I Генеральна асамблея засновників прийняла рішення створити Національний олімпійський комітет України і ця дата є офіційною датою його створення. НОК України діє у відповідності до положень Олімпійської хартії, Конституції України та чинного законодавства України і свого Статуту. Основні завдання НОК України – організація підготовки та участі спортсменів в Олімпійських іграх, розширення міжнародного співробітництва, популяризація масового спорту і здорового образу життя, фізичне і духовне збагачення людей. З цією метою НОК України співпрацює з державними, громадськими та іншими організаціями. На засадах незалежності та доброї волі Національний олімпійський комітет України

об'єднує більше 50 федерації з видів спорту. Колективними членами НОК України є більше 80 організацій. Після визнання Міжнародним Олімпійським Комітетом НОК України олімпійський рух в нашій країні став самостійним і відразу зустрівся з великою кількістю складних проблем до яких можна віднести: докорінна перебудова суспільства; тяжка економічна криза; політична нестабільність, відсутність структур керування олімпійським спортом; відсутність представництва в міжнародних структурах; відсутність кваліфікованих суддів з олімпійських видів спорту; відсутність досвідчених тренерів збірних олімпійських команд; відсутність достатньої фінансової бази спорту вищих досягнень; відсутність серйозної підтримки з боку держави. За останні 20 років в олімпійському русі, як і в міжнародному спортивному русі в цілому, відбулися кардинальні зміни. Зараз спорт став явищем планетарного масштабу. Вступивши в якісно новий етап свого розвитку, міжнародно спортивний рух набув багато нових рис, які дозволяють називати його феноменом неоолімпізму. Сучасний неоолімпізм має низку характеристик, що відрізняють його від спорту попередніх десятиліть. Сучасному спорту періоду неоолімпізму властиві більша відкритість і подальша демократизація. Це пов'язано з появою нових міжнародних спортивних організацій, що беруть участь в управлінні міжнародним спортом, більш демократичними умовами членства в МОК, включенням до його складу жінок, молоді. Змінилося розуміння міжнародного спортивного руху. Він став сприйматися в більш широкому соціально-філософському аспекті як явище, що сприяє об'єднанню людей з різних країн без будь-яких відмінностей. Посилилася гуманітарна складова спорту. Це, в свою чергу, призвело до його більшої самостійності, посиленню впливу на всі сторони життя суспільства. Однак, феномен неоолімпізму характеризується і низкою негативних характеристик. Так, в наш час, спорт нерідко стає ареною політичних протиріч, політики все частіше використовують його в своїх цілях.

Сучасні дослідники виділяють три глобальні проблеми, які породжують всі інші негативні явища у спорті: 1) комерціалізацію; 2) професіоналізацію; 3) медіалізацію спорту. Мабуть, найбільш гостро в сучасному спорті стоїть проблема комерціалізації. Комерціалізація всього спортивного руху, включаючи олімпійський, в останні роки призвела до того, що прагнення до отримання прибутку від спортивних змагань відтісняє на задній план всі інші цілі і завдання, в тому числі і ті гуманістичні ідеали олімпізму, які сформульовані в Олімпійській хартії. Комерціалізація олімпійського спорту може призвести до його перетворення в різновид шоу-бізнесу, а Олімпійських ігор – в розважальне шоу. Вона сприяє подальшій професіоналізації спорту і скорочення спорту аматорського, створює ґрунт для неспортивної поведінки, необ'єктивного суддівства і інших неспортивних проявів, що вступають в протиріччя з гуманістичними ідеалами олімпізму і принципами Fair Play.

В умовах зростаючої конкуренції в спорті і боротьби за високі результати загострилася проблема допінгу. Це ще одна з найбільш гострих проблем у світі сучасного спорту, особливо олімпійського. Нерідко її пов'язують з професіоналізацією та комерціалізацією спорту, оскільки в умовах жорсткої спортивної боротьби, коли перемога і висока матеріальна винагорода за неї вимагає зусиль, що перевищують людські можливості, виникає необхідність пошуку додаткових ресурсів, стимулюючих людський організм. А це підриває один з основних принципів олімпізму – «Головне не перемога, а участь», на зміну якому приходять девіз: «Перемога за будь-яку ціну». Однак, на нашу думку, гуманістичні цінності та ідеали олімпійського руху, закладені ще в Древній Греції, залишаються актуальними і сьогодні. Але, слід також враховувати, що життя не стоїть на місці – і спорт постійно змінюється. Тому сучасний олімпієць повинен буди не тільки успішним в спорті, а й бути цілісною, гармонійною, фізично та психологічно розвиненою особистістю – справжнім героєм та прикладом для наслідування у суспільстві.